

Metodebeskrivelse af Jammerbugt Kommunes dialog med interessenter i det åbne land version 1.0

Introduktion

Dette dokument er en metodebeskrivelse til gennemførelse af dialogprocesser i det åbne land. Det kan bruges til en række situationer, hvor vi som kommune ønsker en åben dialog om udvikling med forskellige interessenter i et lokalområde. Det kan være større lokalplaner, områdeplaner eller udviklingsplaner, hvor der er behov for viden om interessenternes ønsker, gode ideer og værdier.

Metodebeskrivelsen er blevet til med baggrund i projektet "Fra Plan til Handling i det åbne Land", hvor Jammerbugt Kommune i samarbejde med LandboNord og Seges har afprøvet en ny metode til dialog. Hvordan administrationen af det åbne land i Jammerbugt Kommune vil udvikle sig, er svært at sige, men der er her i 2015 en række tiltag og projekter, som kan tjene som eksempler på, hvor metoden kan finde anvendelse.

- Større lokalplaner
- Liv i By og Skole
- Landdistriktsudvikling (strategi er under revision)
- Større husdyrgodkendelser
- Helhedsorienteret servicering af virksomheders udviklingsmuligheder (Én Indgang til Kommunen)
- Revision af plantemaer i det åbne land
- Større naturprojekter, sammenhængende natur, jordfordelingsprojekter
- Biogasprojekter

Metoden bygger på en præmis om, at kommunale medarbejdere kan have behov for at gøre sig fri af en traditionel myndighedstilgang i kommunikationen med omgivelserne, hvis der ønskes en ligeværdig dialog, hvor kommune og omgivelser udveksler viden, holdninger og ønsker.

Metoden i sin nuværende form tager udgangspunkt i tre elementer;

- Dialog med landmænd
- Dialog med virksomheder
- Dialog med bredt sammensat interessentgruppe

Hvorvidt man benytter sig af alle tre elementer eller kun dele af metoden beror på den konkrete situation. Når landmænd indtager en særskilt position i denne metode skyldes det landbrugets store arealbesiddelser i det åbne land, og den planlovsmæssige omstændighed, at jordbrugsanvendelsen er en nøgleparameter i planlægning udenfor byskiltet.

Landmandsdialog

Mødet med landmanden omfatter i virkeligheden et møde med bedriften og det liv, der leves på ejendommen. Derfor vil der være tale om, at kommunen inviterer sig selv på besøg hos familien, dvs. landmanden og hans ægtefælle. I særlige tilfælde giver det måske mere mening, at det er kompagnonerne i et I/S der er til stede, men pointen er, at ægtefællens aktive deltagelse bibringer dialogen facetter om udvikling, værdier og ønsker til fremtiden, som ellers ikke ville være kommet frem.

Formålet med mødet:

- Videnudveksling går begge veje
- Viden til kommunen om landmandens visioner og strategiske overvejelser
- Viden og indblik til landmanden om kommunens tanker
- Gensidig tillidsopbygning
- Gensidig interesse i området
- Gensidig indflydelse
- Konkrete sten i vejen der let kan afklares
- fremtidig bedre og rettidig kommunikation
- Forventningsafstemning; afgrænse mødeformålet
- Orientering om hvad der sker med den indsamlede viden og hvad der er den videre proces

Forberedelse til landmandsdialog

- Udvælgelse af deltagere i forhold til mål. Plan, miljø, natur, virksomhedskonsulent, jobcenter
- Luftfoto
- Kamera til dokumentation af mødet
- Overvejelser om deltagernes detailviden på mødet kan skabe en faglig slagside og for mange spørgsmål kan blive stillet hvis detailviden er for stort
- Telefonisk kontakt fra kommunen, hvor der redegøres for baggrund formål og mål og den første forventningsafstemning
- Skriftlig mødebekræftelse der indeholder:
 - Rammesætning
 - Dagsorden
 - Dato
 - Sted (kommunen kommer til landmanden)
 - Skal vi se bedriften?
- Gentagelse af den telefoniske forventningsafstemning hvad indeholder mødet og hvad er ikke på dagsordenen

Landmandsmødets gennemførelse

- Kommunen tager hurtigt mødeledelsen og gentager forventningsafstemning
- Kommunen introducerer mødeleder, referent m. fl.
- Den fysiske placering af deltagere fastlægges
- Landmandens værdier og interesser afdækkes. Værdikort som landmanden bliver præsenteret for bliver lagt på bordet. Landmanden flytter rundt og prioriterer referent tager evt. foto til dokumentation. Interessekort hvor landmanden udvælger og prioriterer ud fra hvad der interesserer ham ud over landbrug. Her anvendes samme metode som for værdikort
- Områdets interessenter afdækkes. Bruges til efterfølgende interessentmøder
- Kommunens planlægning præsenteres, fx værdikortlægning eller temaplaner samt relevant materiale for området i forhold til formålet
- Landmandens vision
 - Reducere
 - Udvikle
 - Status quo (kan evt. udelades)
- Afslutning
- Herfra og det videre forløb. Hvor lang tid må der gå fra den første telefonsamtale til sidste tilbagemelding?
- Fortrolighed og åbenhed samt håndtering og referat af "løse tanker"

De fleste landmænd har vanskeligt ved, at formulere deres værdier og deres vision for bedriften på stående fod. Ofte er det en del af hverdagen og det kan være vanskeligt at stille de spørgsmål, der skal til for at få belyst værdier og vision. Derfor er det en vanskelig opgave, at få afdækket værdier og visioner, men svarene er vigtige for indhold og retning i den tidlige dialog. I projektet Fra Plan til Handling i Jammerbugt Kommune anvendte projektdeltagerne forskellige metoder:

- Afdækning af værdisæt ved hjælp af kort – beskrivelse af metode:
- Værdierne afdækkes ved hjælp af en række papkort, som landmanden/landmandsfamilien prioriterer og diskuterer. Ordstyreren beder landmand (+ evt. familie) om at forholde sig til ordene på de små papkort – og vælge dem ud, som betyder noget. Kortene skal evt. prioriteres. Efter udvælgelsen diskuterer man forståelsen af ordet på kortet, og uddyber, hvad det betyder.

Forslag til ord på kortene:

Arbejde/livsstil	Familie	Tradition	Frihed
Slægtsgård	Produktion	Gode råvarer	Økonomi
Helhed	Bæredygtighed	Selvstændighed	Sætte noget i gang
Arbejdsglæde	Stolthed	Goodwill for erhvervet	Naturoplevelser
Accept	Anerkendelse	Respekt	Dyrevelfærd
Naturudvikling	Naborelationer		

De valgte kort og den efterfølgende diskussion giver et bedre kendskab til bedriften og familien, og hvad der vægtes højt. Resultatet af afdækningen af landmandens værdisæt er et fotografi af de valgte kort, evt. i prioriteret rækkefølge, suppleret med en kort tekst, der beskriver, hvorfor landmanden har valgt kortet. Beskrivelsen af værdisættet giver fagpersonerne et godt billede af landmanden til brug i den videre proces.

Dialog med erhverv

Forberedelse til møde med erhverv

- Formål; afhængig af kontekst, men under alle omstændigheder at signalere helhed ved at virksomhedskonsulent og myndighedsmedarbejder laver sambesøg.
- Udvælgelse (ejer /direktør)
- Holdet; én fra Vækst/Erhverv, én fra Plan/Miljø, én referent
- Kontakt telefonisk; bekræftelse på mødetidspunkt og deltagere

Afholdelse af møde med erhverv

- Dagsorden skal være sat/skarp for derigennem at sikre metode og styring af møde. Selvom der ikke køres med en decideret interviewguide skal rammesætning og forventningsafstemning være i orden.
- Myndighedsmedarbejder præsenterer kommunens syn på området fra en planlægnings/miljømæssig vinkel
- Virksomheden bliver spurgt om sit syn på ovenstående, værdier, ønsker og planer.
- Virksomhedskonsulent glider ind i samtalen med relevant fagviden og support.
- Aftaler om konkrete samarbejder eller videre forløb udsprunget af konkrete initiativer opstået på mødet.

Dialog med interessenter

Forberedelse til interessentmøde

- Formål/tema. Kontekstbestemt, fx områdeplanlægning, større lokalplan eller landdistriktsudvikling
- Identifikation af mødedeltager der bredt repræsenterer de væsentligste interessenter i lokalområdet ideelt set 20 deltagere +/-
- Henvendelse til potentielle mødedeltagere telefonisk. Her spørges; er der nogen, som du synes vil være naturlige deltagere i et sådan møde. Dette gøres for ikke at overse vigtige interessenter i et område
- Aftale tid, sted og forplejning
- Målet med mødet – på hvilken måde skal interessentmødet bidrage og med hvad?
- Udarbejde en drejebog for processen: hvilke oplæg, hvad diskuteres i plenum og hvad arbejder man med i grupper. Hvilke procesværktøjer anvendes (brainstorm, cafemøder, gruppearbejde, osv.)
- Formøde med landmanden – klæde ham på til mødet. Gennemføres, hvis det skønnes nødvendigt.
- Udarbejde invitation til interessenterne.
- Aftale hvilke materialer, der skal udarbejdes (faktablade, kort over området mv.)
- Aftale rollefordeling på mødet (ordstyrer, indlægsholder, referent)

Afholdelse af interessentmøde

- Intro til kommunens måde at arbejde helhedsorienteret på, herunder ønsket om indhentning af viden til gavn for bedre planlægning og sagsbehandling i fremtiden
- Oplæg. Kontekstbestemt, men kommunens planlægning for det pågældende lokalområde præsenteres.
- Workshop
 - 1. del, hvor der arbejdes i grupper med, hvilke samarbejder mellem forskellige interessenter i området, der allerede fungerer. Her skal der i grupperne så mange eksempler som muligt frem i lyset
 - 2. del, hvor der i de samme grupper arbejdes med ønsker til, hvilke samarbejder og projekter, der skal kunne lade sig gøre i fremtiden, men som ikke findes i dag. Eller; hvad skal vi have endnu mere af.
- Opsamling. Gruppernes arbejde vises i plenum og kommenteres til gavn for nye koblinger.

Bilag

EKSEMPEL interviewguide – opsamling af data om bedriften landmandsmøde.

Nogle data kan være udfyldt på forhånd og verificeres på besøget, andet opsamles på besøget. Det er en god ide, at indlede mødet med nogle få faktuelle spørgsmål, som er lette at svare på, så kommer man i gang på en god måde. Derved får man verificeres de tekniske oplysninger (som kommune og landboforening kender i forvejen). Er det en ejendom, som man kender rigtig godt, kan man overveje, at udfylde skemaet på forhånd, sende det til landmanden, og gå det hurtigt igennem for fejl og mangler som indledning på mødet.

Det anbefales at tage udgangspunkt i bedriftens historie, udvikling og organisering – disse emner er normalt ikke kendt af kommunen på forhånd, og bidrager med et godt kendskab til landmanden og hans situation. Nedenstående skema kan anvendes som tjekliste ved samtalen. Der er tale om en bruttoliste.

Kontakt-info	
Navn	
Adresse	
Postnr. og by	
Gården (eller firmaet) – størrelse / drift	
Type	<i>Svinebrug, soproduktion. 660 DE</i>
Ejet og forpagtet areal	<i>240 ha (ejet plus forpagtet). Aftalearealer ca. 330 ha</i>
Bortforpagtet areal	
Hvordan ligger jeres jord fordelt? Arrondering	
Natur og specielle naturområder	
Bedriftens historie og status	
Slægtsejet eller ej	
Første bygning (år)	
Tilbygninger (år)	
Andre ejendomme/udlejningshuse.	
Medarbejdere / arbejdskraft	
Faste	
Deltids	
Maskinstation	
Arbejdsplads / medarbejderrelationer?	
Hvor bor medarbejderne? Nogle på kost?	

Arbejdstider	
Fællesmøder	
Hvordan er jeres arbejdsdeling? Ansvarsområder?	
Landmandens familie?	
Husstand	
Husstand for andre ejere	
Arbejde udenfor bedriften	
Lokalområdet	
Foreninger i området?	
Hvilke aktiviteter er I med i?	
Er der kultur og/eller turistattraktioner i området?	
Andre erhvervsinteresser i området?	

Afdækning af værdisæt ved hjælp af spørgeguide landmandsmøde

Landmandens værdisæt kan også afdækkes ved hjælp af spørgsmål og nedenfor er angivet spørgsmål, der kan anvendes til dette:

- Beskriv dit forhold til det at være landmand?
- Hvad lægger du vægt på?
- Hvad betyder noget for dig i din måde at drive landbrug på?
- Hvordan er dit forhold til naboer?
- Hvordan er du involveret i lokalsamfundet?

Gode spørgsmål til afdækning af visionen (de næste 5 år, de næste 10 år) landmandsmøde:

For at indkredse, hvilke fokusområder og indsatsområder, der er vigtige at prioritere på dialogmødet interviewes landmanden om visionen for bedriften:

Hvad skal der ske de næste 5 år – hvis der nu ingen begrænsninger var?

Hvad skal der ske de næste 5 år – med nuværende restriktioner?

Hvad skal der ske de næste 10 år – hvis der nu ingen begrænsninger var?

Hvad skal der ske de næste 10 år – med nuværende restriktioner?

Hvad ser du som de største muligheder – lokalt, regionalt, globalt?

Hvad ser du som de største udfordringer (begrænsninger) – lokalt, regionalt, globalt?

Intervieweren skal være bevidst om sin egen rolle – og især hvis den rolle man normalt har i forhold til landmanden er en helt anden end det at spørge ind til hele virksomheden,

strategien og visionen. Landmandens svar kan påvirkes af, hvem der spørger, og den relation han normalt har til spørgeren. Er det f.eks. en miljøkonsulent, der er interviewer kan man risikere, at landmandens svar kredser om den miljømæssige vinkel fordi "det er dét vi plejer at tale om sammen". Det kan være en god ide at italesætte problematikken og understrege, at vi skal hele vejen rundt om bedriften og virksomheden.

Udpegning af interessenter

Afdækning af, hvilke interessenter, det er vigtigt at have med til interessentmødet. En interessent er en person, virksomhed, forening eller organisation, som har en interesse i lokalområdet. Tænk over, hvem der er interesse i naturen, miljøet, kulturen? Hvilke andre erhverv findes i området? Turisme? Naboer i landsbyen/byen? Er skolen eller andre børneinstitutioner en interessent? En interessentliste kunne se således ud:

- Skolen
- Idrætsforeningen
- Jagtkonsortiet
- Forsamlingshuset
- Borgerforeningen
- Vejlauget
- Vandløbslauget
- Naboer
- Kirken
- Andre erhverv